

ROMÂNIA

Prim - Ministru

MESAJUL

Domnului Adrian Nastase, Prim-ministru al României, adresat Conferinței Naționale a Cercetării din Învățământul Superior

Timisoara, 6-8 mai 2004

Având în vedere caracterul de lucru al acestei conferințe, va transmit câteva considerații privind cercetarea în învățământul superior din România în contextul perspectivelor stabilite de Conferința Uniunii Europene de la Lisabona (2000) pentru societatea cunoașterii și a economiei bazate pe cunoaștere, ținând, în același timp, seama de realitățile românești în domeniul cercetării.

Contribuția învățământului superior la cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică din țara noastră este încă foarte redusă. Se apreciază că numai 5% din volumul cercetării-dezvoltării în România aparține învățământului superior¹. În domeniul agricol și silvic, numai 1% din volumul cercetării aparține învățământului superior respectiv². Desigur, această situație are cauze în tradițiile învățământului superior din țara noastră și în declinul cercetării-dezvoltării din ultimii 14 ani.

Peisajul cercetării este astfel foarte variat și acest lucru este valabil pentru fiecare țară. În Europa s-au manifestat două tendințe extremiste: prima, toată cercetarea la universități; a doua, cercetarea fundamentală (sau de bază) nu este o prioritate pentru a fi finanțată la nivelul Uniunii Europene, acest lucru revenind statelor individuale. Ambele s-au dovedit gresite, chiar în raport cu practica existentă în multe țări europene, iar în momentul de față se caută atitudini mai înțelepte care au și început să se manifeste în documente oficiale ale forurilor Uniunii Europene.

¹ Radu Gheorghiu, Dragos Pîslaru, Geomina Turlea, *The innovation-based Competiveness of Romanian Economy in the Framework of Lisbon Strategy*, studiu, 2004, p. 13.

² Cristian Hera, președintele ASAS, comunicare personală, aprilie 2004.

Fara îndoiala, rolul universitatilor de cercetare, si poate acest concept ar trebui precizat si la noi, va fi foarte mare. Cresterea acestui rol trebuie sa se faca în mod natural, din interiorul sistemului universitar, prin colaborari, conventii de cooperare si chiar fuziuni acolo unde partile sunt de acord. Cercetarea universitara trebuie sa devina competitiva, sa se dovedeasca eficienta pe plan intern, dar si international.

În învățământul superior se vor desfășura atât cercetari fundamentale (de baza), cât si de cercetare -dezvoltare. Primul tip de cercetare va fi finantat, în conditiile actuale, de la buget, al doilea tip si din surse private. Va fi avuta în vedere si trecerea în industrie, în sensul larg al acestei notiuni, a produselor si serviciilor elaborate, prin toate caile moderne ale transferului de tehnologie, pentru o contributie majora la procesul de inovare în economie si societate.

Învățământul superior se gaseste astfel în fata unei etape în care are de luptat pentru a-si îndeplini deplin menirea care îi revine în societate. Câștigând aceasta lupta, prin mijloacele unei competitii corecte, universitatile vor deveni centre puternice ale vietii intelectuale în societate.

Sunt multe rezultate bune în cercetarea universitara, dar aceasta este chemata sa fie participanta activa la viata economica si sociala, la viata stiintifica prin cunoastere noua, prin depasirea a ceea ce s-a realizat pâna acum, atât calitativ, dar si cantitativ. Cercetarea universitara este o parte a întregului sistem al cercetarii românești, care va fi o parte a cercetarii europene, euro-atlantice si globale. Felul în care ne plasam în acest context prezinta o mare importanta pentru viitorul României.

Societatea informationala si societatea cunoasterii aduc multe elemente noi care vor produce transformari în societate, inclusiv învățământului superior. Functiunea de e-guvernare este fara îndoiala un atribut al societatii cunoasterii, functiunea de e-învățământ, la fel. Pentru cercetare s-a elaborat recent conceptul functiunii de e-stiinta³, specific, de asemenea, societatii cunoasterii. Universitatile noastre se vor înscrie si în acest mod de a face cercetare, care deschide orizonturi noi la scara globala.

Conceptul de e-science a fost elaborat în Europa, în Marea Britanie, în anul 2001 sub forma unui program major de cercetare care pune accentul pe colaborare globala în domenii esentiale ale stiintei, bazata pe urmatoarea generatie de infrastructura (tehnologia GRID si tehnologia retelelor semantice)⁴.

³ David de Roure, University of Southampton, and James A. Hendler, University of Maryland, *E-Science: the Grid and the Semantic Web*, Intelligent Systems, January-February 2004.

⁴ Idem.

Procesele cercetării, dezvoltării și inovării sunt procese foarte delicate în societate. Va trebui să procedăm cu cea mai mare atenție pentru a nu distruge ceea ce avem bun și a conduce procesele de transformare necesare.

În societatea cunoașterii, inovarea a devenit vitală. Inovarea pornită din cercetarea din învățământul superior, ca și din alte institute de cercetare, presupune o relație cercetare-industrie care ar urma să se desfășoare la mai multe nivele, de la acela al legăturilor directe, la inițiativa unuia din parteneri, până la nivelul relației guvern-industrie privată. De aceea, m-am gândit să fie constituit un consiliu consultativ pentru știință și inovare de care să mă ocup în mod direct, la care să participe reprezentanții cei mai autorizați și bine intenționați din întreg spectrul cercetării, dezvoltării, industriei și guvernului pentru a găsi împreună soluții pentru atingerea, până în 2010, a procentului de 2% din PIB de către sectorul economic privat pentru cercetare-dezvoltare, prevăzut de Conferința europeană de la Barcelona din 2002, dar și pentru impulsivizarea sistemului (modului de inovare) în societatea românească. Nu uit, desigur, că 1% din PIB urmează să fie asigurat de la buget, totuși factorii Consiliului consultativ menționat mai înainte urmând să contribuie la propuneri privind folosirea acestor resurse care va crește treptat an de an până la valoarea menționată.

Cu speranța că vom reuși cu toții în constituirea unui sistem de știință și inovare, urez deplin succes celei de a șasea Conferințe Naționale a Cercetării Științifice din Învățământul Superior.

ADRIAN NASTASE